

بازار

دکتر محمدحسین رجیبی دوانی
در گفت‌وگو با «جام جم»:

زمین بدون حجت خدا نابود می‌شود

اعلام ولایت علی(ع) در روزهای پایانی عمر پیامبر(ص) یکی از مهم‌ترین رویدادهای تاریخی اسلام است. زیرا یکی از مهم‌ترین مناصب سیاسی و ایدئولوژیک جهان نوپدید به شخصی واگذار می‌شد که مورد تأیید نفر اول جهان اسلام بود. همه مسلمانان به خیرخواهی و مصلحت‌اندیشی...

گفت‌وگو با علیرضا کوهنفر
تهیه‌کننده پروژه «راه عشق»

کنسرت نمایشی برای همه

علامه علی کورانی در گفت‌وگو با «جام جم»:

تضمین دین مردم با عید غدیر است

ضرورت توجه به واقعه غدیر خم در رسانه ملی

ولایت با نوشتن چند حدیث تبیین نمی‌شود

هنرمندان از خوانش خطبه غدیر در یک برنامه تلویزیونی می‌گویند

«بیعت» چهره‌ها با غدیر

مرور چند قطعه مرتبط با حضرت امیرالمومنین(ع) با حال و هوای این روز بزرگ

ماه و خورشید همین آینه می‌گردانند

مدیر مرکز خانواده و جمعیت نهاد رهبری در دانشگاه‌ها در گفت‌وگو با «جام جم»:

نگاه آسمانی، ازدواج را آسان می‌کند

مناسبت‌ها و یک کارکرد مهم اجتماعی

سهولت دسترسی و استفاده از ابزارهای تصویری این امکان را به تمام اقشار جامعه داده تا بتوانند زاویه دید و توجهاتشان را در این قالب به یکدیگر ارائه و به تعبیری بیان کنند. لذا بیان تواندیشانه و خلاقانه مفاهیم و الایی چون غدیر خم و سایر اعیاد و مناسک مهم مذهبی و ملی در ساحت هنر و رسانه فضای مناسبی برای ترویج اندیشه شیعی در جهان است. عید سعید غدیر خم از جمله مناسبت‌های ملی و مذهبی ایرانیان است که در گردهم آوردن مردم در فواصل زمانی منظم و حفظ خطوط ارتباط و همکاری آنها نقش مهمی داشته و دارد و این گردهمایی مشتاقانه مردم محله‌ها و مناطق مختلف یکی از مهم‌ترین کارکردهای مراسم آیینی به حساب می‌آید که از طریق یکپارچه‌سازی جامعه، باعث اعتبار بخشیدن به وضع موجود و در نهایت، ثبات اجتماعی در سطح جامعه می‌شود. مناسبت‌هایی چون اعیاد قربان، فطرو غدیر باعث فراهم آوردن زمینه تقویت و تأیید دوباره پایبندی جامعه به یک رشته ارزش‌ها و باورداشت‌های خاص می‌شود که ممکن است در بازه‌های زمانی و براساس دلایل متعدد و متنوع فرهنگی، اجتماعی و تاریخی دچار فراموشی شوند یا کم‌رنگ شده باشند و در نهایت باعث انتقال غیرمستقیم ارزش‌ها و آداب و رسوم از نسلی به نسل دیگر در جریان برگزاری مراسم‌ها می‌شود. باور به پاسداشت و نکوداشت مراسم‌ها و مناسبت‌های آیینی موجب ایجاد تعادل اخلاقی در سطح جامعه است. به‌گونه‌ای که بنا به مقتضیات زمانی و شرایط سیاسی، اجتماعی و حتی بحران‌های اقتصادی حاکم بر جوامع، آن دسته از مراسم‌های آیینی که نقش محرک، خنثی‌ساز یا تعدیل‌کننده را در آن بحران بازی می‌کرده‌اند، بیشتر مورد توجه قرار گرفته و با شور و هیجان و گستره عمل بیشتری برگزار می‌شوند و حتی گاه منشأ و محرک دگرگونی‌ها و انقلاب‌های اجتماعی نیز شده‌اند که نمونه بارز آن را می‌توان در نقش عزاداری ماه‌های محرم و صفر در به‌ثمر رساندن انقلاب اسلامی ایران و رفع کمبودهای ناشی از شرایط انقلاب، مشاهده کرد. جشن‌ها و آیین‌های ایرانی را می‌توان در بخش‌های متفاوتی بررسی و دسته‌بندی کرد. آیین‌های باستانی، اسطوره‌ای و فصلی در سالیان طولانی با برپایی جشن‌هایی مانند: نوروز، تیرگان، مهرگان، یلدا، سده و... برگزار شده‌اند همچنان‌که آیین‌های دینی و مذهبی مهمی چون: عید غدیر، عید فطر، عید قربان، جشن‌های تولد و سوگواران و وفات ائمه و... نیز توسط مردم ایران اسلامی محترم شمرده شده و در برگزاری آن تلاش کرده‌اند. ناگفته پیداست که آیین‌های ملی، میهنی و حکومتی مانند جشن‌های پیروزی انقلاب اسلامی ایران که هر ساله در ۲۲ بهمن برگزار می‌شود یا مراسم هفته دفاع مقدس، نیز هر ساله در زمان خاص خود برپا می‌شوند درست مانند آیین‌های منطقه‌ای آن‌دکه مخصوص یک ناحیه یا قوم خاص هستند و در دیگر نقاط کشور برگزار نمی‌شوند. مانند: جشن برداشت خرمن یا مراسم شروه‌خوانی یا مجلس زار و باد، که در بعضی اقوام یا مناطق کشور در زمان خاص خود با اهتمام هرچه بیشتر و با مشارکت و همراهی مردم همان مناطق برگزار می‌شوند.

غدیر: تابلوی تمام‌نمای آیین‌ها و سنت‌ها

بسیاری از آداب و سنت در مراسم‌ها و مناسبت‌های آیینی و مذهبی

نگاهی به اهتمام ایرانیان در نکوداشت آیین‌ها و سنت‌های ایرانی - اسلامی

غدیر؛ عید آیین‌ها

یکی از ویژگی‌های کلیدی در مفهوم مناسبت‌ها و سنت‌های ایرانیان اثرگذاری، مشاهده ملموس و عینی سود و زیان آیین‌ها و سنن مرسوم به‌عنوان پدیده‌های در معرض دید و قضاوت است. در روزگاری که سبیره نگاه منفعت‌مداران و مصلحت‌اندیشانه اقتصادی و دنیای مادی به دلیل ضعف‌های بازار اقتصادی و به تبع آن فرهنگی در جهان امروز کمرانی می‌کند، به نظر می‌رسد برپایی آیین‌ها و سنت‌های هزارساله ایرانی همچنان از جایگاه والایی برخوردار بوده و دارای ارزش‌های خاص خود نزد عموم مردم است و به تصویر کشیدن و معرفی رسوم محلی و تکرار خرده فرهنگ‌های اقوام متنوع ایرانی، برنامه‌ها و فعالیت‌های کمتر شناخته شده مردم مشتاق به معارف و منابع غنی و ارزشمند فرهنگ شیعی و اسلامی برای بازتعریف ایرانیان در جهان معاصر می‌تواند باعث ایجاد انگیزه پژوهش و تحقیق درباره فرهنگ ایرانی - اسلامی را به دایره توجهات و مداخل تحلیلی آنها وارد کند. در روزگاری که هژمونی بلامنابع «تصویر» در زندگی اجتماعی و فردی مردم معاصر جهان بر هیچ ناظر پوشیده نیست، موروثی تصویر در پلتفرم‌هایی مانند اینستاگرام و حتی کارکرد و تأثیر غیرقابل انکار آن در پیام‌رسان‌ها گواهی بر اهمیت مفهوم «تصویر» در زیست شهر و ندان (چه سنتی و چه متجدد و متمدن) است.

مهدی توکبان
عکاس و روزنامه‌نگار

غدیر، رسانه و غلبه بر ماشین تهاجم فرهنگی

از سوی دیگر «فرهنگ» که مجموعه‌ای از باورها، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهاست، در تمام رویدادهای جمعی مهم بوده و باید به آن توجه ویژه داشت. فرهنگ در عصر حاضر از طریق فناوری‌های نوین به مخاطبان انتقال می‌یابد و لذا ضرورت انتقال مفاهیم و معرفی آیین‌ها و سنت‌های نیکویی چون مراسم بزرگداشت عید سعید غدیر از طریق ابزارهای نوین و بهره‌جستن از فناوری‌های پیشرفته به‌عنوان یکی از ابزارهای اشاعه فرهنگ‌ها، که در دنیای کنونی نقش مهمی در انتقال فرهنگی و در برخی از موارد تهاجم فرهنگی دارند، می‌تواند تأثیر بسزایی در ازین‌بیردن مرزهای جغرافیایی در جنت نرم قرن حاضر داشته باشد، چرا که براساس تغییرات اجتماعی - فناورانه اطلاعاتی، خانگی شدن فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی سبب شده است تا ایده همزیستی انسان و فناوری در ابعاد از سطوح شناختی تا کنشی تسهیل شود و در این میان، عاملان اجتماعی نوجوان از سطح انطباق‌پذیری بیشتری با فناوری‌های جدید در بُعد کنش‌های روزمره برخوردارند؛ تا جایی که تشدید وابستگی به فناوری‌های روز، زمینه ادغام عاملیت انسان و فناوری را فراهم می‌آورد، چراکه استعمار غرب، دیگر مانند دهه‌های گذشته به دنبال گسترش سلطه خود از راه مرزهای جغرافیایی نظامی و اقتصادی نیست، بلکه با تمام توان خود سعی دارد تا از طریق تغییر سبک زندگی، افکار و باورهای افراد در جوامع مختلف در بستر فضاهای ارتباطی هویتهای جدیدی متأثر از مولفه‌های فرهنگ غرب به‌وجود آورد.

بنابراین رویکرد نوین استعمار به عرصه‌هایی مانند سیاست، اقتصاد و فرهنگ تغییر یافته است و در این بین بردن اعتقادات و هویتهای ملل مختلف و به‌طور خاص مسلمانان و شیعیان جهان از هیچ تلاشی دریغ نمی‌کنند. در سال‌های اخیر شبکه‌های اجتماعی، قدرت اطلاع‌رسانی و تبلیغات بسیاری یافته و گوی سبقت را از رسانه‌های رسمی و غیررسمی برده است. در این عرصه روزنامه‌ها، خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های خبری را به سمت خود معطوف و ذهنیت رسانه‌ای مردم عادی، قشرها و طبقات مختلف اجتماعی در سنین مختلف و حتی غیرمرتبط با رسانه‌ها را منعطف و تأثیرپذیر از حجم تولید و تبادل اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی

هرکس برای روز غدیر، زینت کند، خداوند هر خطای کوچک و بزرگ او را می‌آورد و فرشتگانی را به سوی او می‌فرستد، آنان نیکیه‌های او را می‌نگارند و مراتبش را تا عید غدیر سال آینده بالا می‌برند. اگر او جان دهد، شهید مرده است و اگر زیست کند، خوشبخت زیسته است. نمونه‌های آرزمانی و متعالی اخلاقی افراد یک جامعه، در حین برگزاری مراسم آیینی آنها مشاهده می‌شود. احترام به کار و فرهنگ، بیاری متقابل و تعاون، وفای به عهد، نگاه داشتن حرمت سالخوردگان، مراقبت از کودکان، عقیق به دین و میهن، سرزنش بدی و شرارت، نکوشش بیدادگری و ستم، مردانگی، ثبات، صمیمیت، ایثار و... نمونه‌هایی از ارزش‌های اخلاقی هستند که از طریق مراسم آیینی منتقل می‌شوند. از دیرباز عیدها و جشن‌ها با نفاقت، غیازدایی، بی‌پراستی و آراستن همراه بوده است و شیعیان باید این روش‌ها را برای عید غدیر نیز رعایت نمایند. برگزاری مراسم ازدواج و خواستگاری در ایام خاصی چون نوروز و بسیاری از اعیاد مهم مذهبی، گسترش مراودات اجتماعی در قالب صلح و آشتی و کنار گذاشتن کدورت‌ها که اغلب با مصافحه رکه نماد فراگیری مانند نکوداشت یاد اموات و درگذشتگان که پنجشنبه آخر سال، خانواده‌ها با حضور بر سر مزار متوفیان خود، علاوه بر یاد مرگ، از درگاه خداوند برای آنها آرزوی رحمت و مغفرت می‌کنند؛ همگی مصداق‌های مشخصی از ارزش‌های اخلاقی است که در ادیان توحیدی مورد سفارش و توجه بوده و بر اجرای آنها تأکید فراوان شده. غدیر هر ساله در بسیاری از شهرستان‌ها و روستاها و مناطق ایران اسلامی با آداب خاصی برگزار می‌شود که در دو سال اخیر و همزمان با فراگیری بیماری منحوس کرونا کم‌رنگ شده بود. غدیر امسال به‌طور حتم با اهمیت و اهتمام بیشتری برگزار خواهد شد تا با برپایی این آیین ارزشمند پیام غدیر خم دگر باره به گوش آزادخواهان و فطرت‌های پاک رسانده شود و غربت غدیر در بین شیعیان نیز کم‌رنگ شده و این جشنواره شادمانی بزرگ شیعی فراگیرتر از ادوار گذشته به نمایش درآید.

که اکثر مردم ایران آنها را با اشتیاق انجام می‌دهند ریشه در منابع روایی و احادیث اسلامی دارد و هر کدام باعث خیر کثیر و برکت‌های بی‌شماری در زندگی فردی و اجتماعی افراد می‌شود. در تاریخ اسلام دو حادثه بسیار مهم و بزرگ اتفاق افتاده است که رسالت و امامت مولود این دو حادثه است؛ نخستین حادثه، نزول وحی بود که رسالت پیامبر گرامی اسلام(ص) را دربرداشت و دومین

حادثه نیز در هجدهم ذیحجه سال دهم هجرت در مسیر بازگشت پیامبر گرامی اسلام از مراسم حجبه‌الوداع اتفاق افتاد. در این روز بزرگ، رسول گرامی اسلام(ص) به امر الهی در مسیر بازگشت از مراسم حج، در محلی به نام غدیر خم حضرت علی(ع) را به‌عنوان وصی و جانشین بعد از خود به همگان معرفی کردند. در حقیقت انتصاب حضرت علی(ع) به امامت در واقعه غدیر خم، ادامه رسالت مهم پیامبر گرامی اسلام بود. بنابراین روز غدیر و انتصاب امیرالمومنین(ع) به امامت به اندازه روز بخت و رسالت نبی گرامی اسلام(ص) دارای اهمیت است و همواره در طول تاریخ این مناسبت مهم در بین شیعیان گرامی داشته شده است و آیین نکوداشت این روز مهم تاریخی براساس سفارش‌های حضرات معصومین(ع) دارای ادبی خاص و در عین حال

مردم‌پسند و عمومی است. به‌طور مثال: پوشیدن لباس نو، صلح، رحم، مهمانی دادن، عیدی دادن و گرفتن، نفاقت محل زندگی و کار، اظهار سرور و شادمانی و... از مصداق‌های بارز و برکات‌آشکار برگزاری این مناسبت است. تبریک گفتن در این روز هنگام ملاقات سادات و خانواده‌های ساده‌ات، رسمی‌کهن و دیرینه است که حضرت امام رضا(ع) می‌فرماید: روز عید غدیر خم روز تهنیت‌گویی است. بعضی از شما به بعضی دیگر تهنیت بگویند و هرگاه مومنی با برادرش برخورد کرد بگوید: الحمدلله الّذی جعلنا من الممتسکین بولایه امیرالمومنین و الائمه سلام... علیهم. از دیرباز عیدها و جشن‌ها با نفاقت، غیازدایی، بی‌پراستی و آراستن همراه بوده است و شیعیان این روش‌ها را برای عید غدیر نیز رعایت کرده‌اند، چراکه حضرت امام رضا(ع) می‌فرماید: روز غدیر، روز آراستن و زینت است. پس

نگاه

درهم آمیختگی سنت ملی و آیین مذهبی

نوعی اعتقاد به یک امر قدسی در وجود و باطن مردم ایران زمین وجود دارد که ریشه در فطرت هراسان پاک‌سرشتی دارد و ایرانیان تلاش می‌کنند در کنار مراسم‌های آیینی و سنتی جمعی به برگزاری آیین‌های خانوادگی مربوط به تولد، ازدواج، بلوغ، زیارت، مرگ و... نیز توجه جدی داشته باشند که این مراسم هائیز به دلیل تنوع اقوام ایرانی در طوایف و خانواده‌های مختلف، به صورت‌های گوناگون در زمان‌های خاص خود برپا می‌شوند و نکته مهم و قابل توجه در نکوداشت و برگزاری این آیین‌ها اهمیت دادن به قرابت مجموعه‌ای از ادعیه و برگزاری مراسم خاص مذهبی است. برای مثال: نوروز که بزرگ‌ترین جشن اسطوره‌ای اقوام ایرانی و عید رسمی ایرانیان است، آنچنان با آموزه‌های دینی زرتشتی و اسلامی آمیخته شده است که دیگر نمی‌توان آن را تنها یک جشن اسطوره‌ای و باستانی به‌شمار آورد، به‌طوری‌که یکی از تفاوت‌های اساسی عید نوروز ایرانیان با اعیاد و جشن‌های دیگر کشورها در همین جنبه آیینی و دینی بودن آن است؛ چرا که در اغلب فرهنگ‌ها، عید و جشن، فقط به‌منظور شادمانی و سرور و به فراموشی سپردن مشکلات زندگی و راحت شدن موقتی از فکر و خیال این دنیا برگزار می‌شود که در بعضی موارد نیز با حرکت‌ها و رفتارهای غیراخلاقی همراه می‌شوند؛ مانند: جشن آوریل که با دروغ آوریل در اولین روزهای ماه شروع می‌شود و یک رفتار غیراخلاقی را در بین مردم ترویج می‌کند) اما در فرهنگ اسلامی - ایرانی، نوروز، علاوه بر این که روز شادمانی و سرور است، فرصتی برای تفکر در نظام طبیعت و آفرینش نیز معرفی شده است. تا آنجا که در تعالیم دینی ما از این جشن به‌عنوان سنبل زنده شدن طبیعت پس از مرگ زمستانی آن یاد شده است و همان‌طور که در دعای تحویل سال آمده، به مسلمانان توصیه شده است که همراه با این تحول طبیعی، آنها هم خود را متحول کرده و فکرو رفتار و گفتار خود را اصلاح کنند.

کرده است. محتوای مطالب مرتبط و غیرمرتبط با ذائقه اعتقادات و فرهنگ مردم مناطق مختلف در میان میلیون‌ها گوشی همراه به‌سرعت تولید و باز نشر می‌شوند تا ذهنیت مخاطبان انبوه خود را شکل دهند. در این عرصه، اهمیت فعالیت جریان‌های فرهنگی اثرگذار با رشد و دیدبانی دقیقی از وضعیت موجود در فضای مجازی به نشر مفاهیمی ارزشی بر مبنای استدلال و معرفت مشهود و آشکار است تا جریان‌های فرهنگی واگرا نتوانند در تولید محتوا و راهبری این شبکه‌ها توجه خاصی داشته باشند.

برای خواندن ادامه این مطلب
کیوارکد را اسکن کنید